

Wij vertrouwen stemcomputers wél, mits .....

Tr 12/7 Verkiezingen

Met stemcomputers is fraude mogelijk, maar om dat te omzeilen is er een betere methode dan terug te gaan naar stemmen met het rode potlood.

door David Feltkamp e.a.

We moeten weer met potlood en papier gaan stemmen, vindt Peter Koppers, een van de initiatiefnemers van de website www.wijvertrouwenstemcomputersniet.nl (Trouw, 8 juli). Het probleem is dat alleen software-experts de gebruikte stemcomputers kunnen controleren. En zelfs voor

Niemand is meer te porren om met de hand stemmen te gaan tellen

experts, 'kan dit een verdraaid lastig probleem zijn'.

Wij geven Knoppers daarin volledig gelijk. Inderdaad is het mogelijk om de programmeurs die software schrijven voor stemcomputers om te kopen (of dit gebeurt door een regeringspartij of een oppositiepartij, doet niet ter zake). Die programmeur zou er dan voor kunnen zorgen dat de stemcomputer een bepaalde partij meer stemmen toebedeelt dan er werkelijk ingetoetst zijn. Omdat stemmen per definitie geheim is, is er geen manier om te controleren of de uitslag die de stemcomputer aan het einde van de dag weergeeft, de juiste is.

De enige oplossing die Knoppers ziet, is om stemcomputers af te schaffen en weer met potlood en papier te gaan stemmen. De website ziet daar ook het nadeel van in: „Als we weer op papier gaan stemmen is dat natuurlijk naar voor alle dapperen lieden die dan de stemmen weer met de hand moeten gaan tellen. Maar als je erover nadenkt is dat een kleine prijs voor verkiezingsuitslagen waarvan iedereen kan zien dat ze kloppen.”

Maar kunnen we niet met stemcomputers blijven stemmen, én verkiezingsuitslagen krijgen waarvan we vast kunnen stellen dat ze kloppen? Zonder dat we ons allemaal hoeven om te scholen tot software-experts? Ja, dat kan.

We stellen ons een fictieve gemeente voor met twintig stemlokalen. De dag voor de verkiezingen halen ze 22 stemcomputers uit de opslag: twintig voor de stemlokalen, en twee als reserve. Een onafhankelijke kiescommissie, samengesteld uit burgers, kiest uit die 22 computers de twintig die naar de stemlokalen gaan.

De resterende twee reserve-apparaten worden in een aparte ruimte gezet. Daar zitten enkele leden van de kiescommissie die de hele dag niets anders doen dan testen: stemmen invoeren in de test-stemcomputers en turven welke stemmen er ingevoerd zijn. Deze stemmen tellen uiteraard niet mee bij de verkiezingen, maar op deze wijze kan wel gecontroleerd worden of de uitslag die de test-stemcomputers aan het einde van de dag aangeven, overeenkomt met wat er geturfd is.

Mocht hier een afwijking geconstateerd worden, dan wordt er een software-expert bijgeroepen die de geïnstalleerde software controleert. Als blijkt dat er met de software geknoeid is, zijn de rapen gaar, voor zowel de frauderende programmeur als voor de frauderende politieke partij. Maar als het goed is, komt de lijst met ingetoetste stemmen gewoon overeen met de uitslag volgens de test-stemcomputer.

Eigenlijk is het net als met de alcoholcontrole van de politie. Omdat het onmogelijk is om alle automobilisten te controleren, worden er willekeurig controles uitgevoerd. De pakkans is relatief klein, maar als je gepakt wordt, zijn de gevolgen groot.

Toegegeven, het invoeren van teststemmen in die reservecomputers, een dag lang, is niet het meest spannende werk. Maar qua hoeveelheid werk is het niet te vergelijken met het handmatig tellen van die tienduizenden stemmen. Bovendien kan het testen meteen overdag gebeuren, tijdens het stemmen, en hoeft er niet 's nachts doorgewerkt te worden, zoals regelmatig gebeurde met het handmatig stemmen.

Natuurlijk denken ook wij nog met een zekere nostalgie terug aan het stemmen met potlood en papier. En wij vonden het ook helemaal niet erg om een paar dagen op de uitslag te wachten. Maar die tijd is voorbij, en we vrezen dat we nu, na het invoeren van de stemcomputers, niemand meer enthousiast krijgen om stembiljetten handmatig te gaan tellen. Wel kan de procedure doorzichtiger gemaakt worden. Als willekeurig gekozen stemcomputers getest worden door kiescommissies, vertrouwen wij de stemcomputers in de kieslokalen wél.

David Feltkamp is accountant en voorzitter van de PvdA in Amsterdam Oud-Zuid. **Jorrit Hazelhoff** is programmeur en werkt bij de Universiteit van Amsterdam. **Marijn Koolen** is programmeur en onderzoeker, gespecialiseerd in de werking van zoekmachines.